

Cinsellik Hakkında Konuşmalıyız: Sosyal Adalet Perspektifinden Cinsellik ve Sosyal Hizmet¹

Şükran KOLAY ÇEPNİ

Araştırma Görevlisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, skolay@ybu.edu.tr,

ORCHID: 0000-0002-5237-6291

Özet

Sosyal hizmet, mikro, mezzo ve makro odaktaki mesleki uygulamalar aracılığı ile birey, aile, çevre ve toplumun refahını arttırmaya katkı sunan profesyonel bir akademik disiplin ve meslektir. İnsana ait temel bir unsur olan cinsellik, çoğu kişinin zaman zaman zorluklar ve adaletsizlikler yaşayabildiği karmaşık bir alandır. Cinselliğe ait zorluklar ve karmaşalar müracaatçıların yaşamında önemli bir yer kaplayabildiği ve günlük yaşamlarına olumsuz etki edebildiği için, sosyal hizmet uzmanlarının da bu zorlukları görmezden gelmemesi gerekmektedir. Sosyal hizmet alanında cinsellik teorik ve uygulamalı olarak ele alınmaya oldukça uygun olsa da çeşitli araştırmacılar sosyal hizmet eğitim, araştırma ve uygulamasında cinsellik meselelerinin ve cinsel zorlukların ele alınışının yeterli düzeyde olmadığı eleştirisini yapmaktadırlar. Sosyal hizmet alanında cinselliğe dair meseleler hakkındaki görünmezlik ve sessizlik yıkılmalıdır. Müracaatçıların cinsellikle ilgili zorluklarında onlara destek olabilmek için en başta sosyal hizmet eğitim ve araştırmasından başlamak üzere çeşitli revizyonlara ve yeniliklere ihtiyaç vardır. Cinselliği kişisel bir

¹ Bu çalışma araştırmacının 2022 yılında tamamlamış olduğu “Kadınların Vajinismus Deneyimlerini Sosyal Hizmet Bakış Açısı ile Anlamak” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

yaşantı yerine politik bir alan olarak tanımalı ve ona sosyal hizmet uygulamasında yer vermeliyiz. Cinsellik meselelerini bağlam içerisinde, cinsel iyi oluş, pozitif cinsellik, sosyal adalet ve evrensel cinsel haklar gibi kavramlar ışığında ele almalıyız.

Anahtar Kelimeler: sosyal hizmet, cinsellik, sosyal adalet, cinsel haklar.

We Need to Talk About Sexuality: Sexuality and Social Work from a Social Justice Perspective

Abstract

Social work is a professional academic discipline and profession that contributes to increasing the welfare of the individual, family, environment and society through professional practices in micro, mezzo and macro focus. Sexuality, a fundamental human element, is a complex field in which many people experience difficulties and injustices from time to time. Social workers should not ignore these difficulties, as sexual difficulties and complexities can occupy an important place in the lives of clients and negatively affect their daily lives. Although sexuality is quite suitable to be dealt with theoretically and practically in the field of social work, various researchers criticize that the handling of sexuality issues and sexual difficulties in social work education, research and practice is not sufficient. Invisibility and silence about sexual issues in the field of social work must be destroyed. Various revisions and innovations are needed, starting with social work education and research, in order to support clients with their sexual difficulties. We should recognize sexuality as a political field rather than a personal experience and include it in social work practice. We should consider issues of sexuality in context, in the light of concepts such as sexual well-being, positive sexuality, social justice and universal sexual rights.

Keywords: social work, sexuality, social justice, sexual rights.

Giriş

Sosyal hizmet, bir meslek ve akademik disiplin olarak oldukça özeldir. Bireyleri çevresi içerisinde, biyo-psiko-sosyal-tinsel bakış açısıyla ele alan, onları anlamaya ve yaşadıkları zorluklarda onlara yol arkadaşlığı yapmaya odaklanan sosyal hizmet mesleğinin, her biri ayrı öneme sahip üç düzeyde uygulaması vardır: mikro, mezzo ve makro. Sosyal hizmet uzmanları bütüncül bakış açılarıyla, bireylerle, ailelerle, gruplarla, topluluklarla ya da toplumla bu üç düzeyde çalışmaktadır. Mikro odakta çalışan sosyal hizmet uzmanları, bireysel müracaatçılarla çalışmakta ve onlara çeşitli uygulamalarla destek olmaktadır. Mezzo düzeyde çalışan sosyal hizmet uzmanları, birden fazla

müracaatçı veya müracaatçı sisteminin deneyimine odaklanmaktadır. Makro düzeyde çalışan sosyal hizmet uzmanları ise müracaatçılar ve daha büyük sistemler arasındaki etkileşime odaklanmaktadır. Kamu politikaları oluşturmak için çalışmak, araştırma yapmak, devlet kurumlarıyla çalışmak, aktivizm veya koalisyon grupları organize etmek, dilekçe sunmak, yasaları desteklemek gibi faaliyetler aracılığı ile savunuculuk faaliyetleri yürütmektedirler (IFSW, 2018).

NASW etik kuralları, sosyal hizmet uzmanlarına rehberlik etmektedir. NASW'ye göre sosyal hizmet mesleğinin altı temel etik değeri vardır (IFSW, 2018). Bu değerler: hizmet, sosyal adalet, kişinin itibarı ve değeri, insan ilişkilerinin önemi, dürüstlük ve yetkinliktir. Sosyal hizmet uzmanlarının birinci amacı, ihtiyacı olan insanlara yardım etmek ve toplumsal sorunları ele almaktır (Ingersoll, Satterly, 2020). Uzmanlar, bunun için mesleklerinin bilgi, değer ve beceri temellerinden yararlanmaktadır. Ayrıca sosyal hizmet uzmanları, sosyal adaletsizliğe meydan okumakta ve özellikle zorluk yaşayan gruplar için eşitlik sağlamayı ve değişim yaratmayı hedeflemektedir. Uzmanlar, bireyin doğuştan gelen onuruna ve değerine saygı duymakta, kendi kaderlerini tayin etme konusunda teşvik etmekte ve müracaatçıların refahını arttırmaya çabalamaktadır. Bunun için de yaşam boyu mesleki gelişimlerine önem vermektedirler.

Sosyal hizmet mesleğinin ortaya çıktığı ilk dönemleri tıbbi ve psikodinamik bakış açısının etkisinde olsa da özellikle 1960'lardan itibaren dünyada ve sosyal bilimlerde meydana gelen dönüşümler, sosyal hizmeti de etkilemiş ve dönüştürmüştür (Akbaş, 2017). Günümüzde; feminist teori, sosyal inşacılık, ırkçılık karşıtı ve çok kültürlü sosyal hizmet, varoluşçuluk, baskı ve ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet, Marksist ve radikal sosyal hizmet, yapısalcı, post yapısalcı, queer, yorumsamacı gelenek gibi eleştirel uygulamalar aracılığıyla sosyal hizmet bakış açısı genişlemiştir (Akbaş, 2017). Çağdaş eleştirel yaklaşımların etkisiyle günümüzde sosyal hizmet; bütüncül, müracaatçı-sosyal hizmet uzmanı ilişkisinin eşitlikçi olduğu, açıklamaya değil anlamaya odaklı, yapısal nedenleri göz ardı etmeyen, güçlendirmeye vurgu yapan, özneliği, bağlamı, dili, anlatıyı, söylemi ve iktidar ilişkilerini ön plana çıkaran, salt mikro odakla sınırlı kalmayan, sosyal değişim ve sosyal adaleti doğru ve sahici biçimde hayata geçiren aksiyonlar alabilen, praksis imkanı sunmaya çabalayan bir konumdadır (Akbaş, 2017).

İnsan olarak her birimiz, yaşamda zaman zaman zorluklarla karşılaşma ve onlarla tek başımıza mücadele ederken zorlanma potansiyeli olan varlıklarızdır. Sosyal hizmet ise, ayağımızın takıldığı

ya da yolu bulamadığımız zamanlarda elimizden tutan, kalkmamıza yardım eden ve yolda güvenle tek başımıza yürümeye başladığımız ana kadar bize yol arkadaşlığı yapan unsurdur.

Sosyal Hizmet Alanında Cinsellik

İnsanların büyüme ve gelişme süreçleri cinsellik ifadelerini içermektedir (Dziegielewski vd., 1998). Cinsellik, insan olmanın temel bir yönüdür ve hayatımız boyunca kimliğimizin gelişimine katkıda bulunmaktadır (Ingersoll, Satterly, 2020). Tüm bireyler, insan yaşam döngüsünden geçerken, kendi ihtiyaçlarını, arzularını ve beklentilerini belirleyen cinsel varlıklar olarak gelişmektedir (Dziegielewski vd., 1998). Bu ihtiyaçlar, arzular ve beklentiler genellikle benzersiz ve oldukça değişken olabilen, kişiye özgü meseleler olarak kabul edilmektedir (Dziegielewski vd., 1998).

Sosyal olarak kurgulanmış bir kavram olan cinsellik, kolayca tanımlanamaz, yalnızca penis vajina birleşmesine indirgenemez ve fiziksel bir şeyden çok daha fazlasıdır (Ingersoll, Satterly, 2020). Cinsellik; biyolojik, psikolojik, zihinsel, ruhsal, duygusal, ilişkisel, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik boyutları olan ve toplumsal cinsiyet, heteronormativite, sınıf ve ırka dayalı baskılardan etkilenen, kültürel normlara ve senaryolara bağımlı bir kavramdır (Tiefer, 2004; Bay-Cheng, 2010; Hicks, 2008). Ayrıca; düşünceler, arzular, fanteziler, inançlar, tutumlar, değerler, davranışlar, uygulamalar, roller ve ilişkiler yoluyla deneyimlenir ve ifade edilir (Ingersoll, Satterly, 2020).

Sosyal hizmet, tüm biçimleriyle cinselliğin düzenli olarak teorileştirildiği ve uygulamada çalışıldığı bir alandır (Hicks, 2008). Cinsellik sorunları hem doğrudan hem de dolaylı olarak sosyal hizmet uzmanlarını uzun yıllar boyunca endişelendiren bir konu olmuştur (Matek, 1983). Çeşitli uygulama ortamlarında çalışan sosyal hizmet uzmanları, müracaatçıların cinsellikle ilgili sorunlarıyla sıklıkla karşılaşmakta ve onlara destek olmaktadır (Harrison, 1987). Cinselliğin sosyal hizmetteki görünümüyle ilgili tartışmaya daha detaylı olarak geçmeden önce, bu alandaki önemli kavramlara ait tanımların açıklanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Cinsellik, Dünya Sağlık Örgütü tarafından şöyle tanımlanmıştır (WHO, 2010):

“...yaşam boyunca insan olmanın temel bir yönü, cinsiyeti, cinsiyet kimlikleri ve rollerini, cinsel yönelimi, erotizmi, hazzı, yakınlığı ve üremeyi kapsar. Cinsellik,

düşünceler, fanteziler, arzular, inançlar, tutumlar, değerler, davranışlar, uygulamalar, roller ve ilişkilerde deneyimlenir ve ifade edilir. Cinsellik bu boyutların hepsini içerebilirken, hepsi her zaman deneyimlenmez veya ifade edilmez. Cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, yasal, tarihi, dini ve manevi faktörlerin etkileşiminden etkilenir.”

Cinsel sağlık ise aynı örgüt tarafından şöyle tanımlanmıştır (WHO, 2010):

“...cinsellikle ilgili olarak fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal bir iyilik hali; sadece hastalık, işlev bozukluğu veya sakatlığın olmaması değildir. Cinsel sağlık, cinselliğe ve cinsel ilişkilere olumlu ve saygılı bir yaklaşımın yanı sıra, zorlama, ayrımcılık ve şiddetten uzak, zevkli ve güvenli cinsel deneyimler yaşama olasılığını gerektirir. Cinsel sağlığın sağlanması ve sürdürülmesi için tüm kişilerin cinsel haklarına saygı duyulmalı, korunmalı ve yerine getirilmelidir.”

Çeşitli araştırmacılar, cinsel sağlık yerine “cinsel iyi oluş” (sexual well-being) teriminin kullanılmasını önermektedir (Lee vd., 2018). Bunun nedeni bu terimin, cinselliği sadece üreme veya cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi tıbbi konulara odaklı görünmekten kurtarıyor olması ve cinselliğin; zihin, beden ve çevreyi de içeren bütüncül ve olumlu yanları olan doğasını da kapsamasıdır. İngiltere’de yapılan bir çalışmada, genel iyilik hali ile cinsel iyi oluş arasındaki ilişki vurgulanmıştır (Myers, Milner, 2007). Bireylerin, ailelerin ve toplulukların genel iyilik hali için sağlıklı cinselliği teşvik etmek önemlidir ve bu konuda bireysel refahın artması, makro bir etki de yaratacaktır. Cinsellik, genellikle insan hakları ihlallerinin gerçekleşebildiği bir alandır (Sloane, 2014). Cinsel iyi oluş ise, insan refahı ve sosyal adalet ile derinden bağlantılıdır ve sosyal refahı arttırmak da sosyal hizmetin özüdür (Lee vd., 2018).

Farklı araştırmacılar ise cinsel iyi oluşa katkı sağlamak için pozitif cinsellik kavramına sosyal hizmetin sesini eklememiz ve çok daha kapsamlı bir cinsellik anlayışını kabul etmemiz gerektiğinden söz etmiştir (Dodd, Tolman, 2017). Pozitif cinsellik kavramı, tüm rızaya dayalı cinsel aktiviteleri temelde sağlıklı ve zevkli olarak gören; cinsel hazzı ve deneyimi teşvik eden, insan cinselliğine karşı cinsel pratiğin duygusal, entelektüel, fiziksel, sosyal ve ruhsal yönlerini sağlıklı, olumlu ve zenginleştirici olarak kabul eden bir çerçeve ve duruş olarak tanımlamıştır (Ingersoll, Satterly, 2020). Wilhelm Reich'e atfedilen bu kavram, cinsel sağlığı yalnızca cinsel işlev bozukluğu veya hastalığın olmaması ile değil, cinsel ilişkilere saygılı ve olumlu bir yaklaşım,

ayrımcılık, zorlama ve şiddet içermeyen güvenli ve zevkli cinsel deneyimler yaşama olasılığı olarak açıklamaktadır (Ingersoll, Satterly, 2020).

Bullough, toplumları cinsellik pozitif ve cinsellik negatif olarak ikiye ayırmıştır (Bullough, 1976). Cinsellik negatif toplumlar, cinselliği riskli, sorunlu ve düşmanca olarak inşa edebilmekteyken bu aynı zamanda ırkçılık, homofobi ve yaş ayrımcılığı ile de bağlantılıdır. Cinsellik pozitif toplumlarda ise cinsellik zevkli, farklılıkların kabul edildiği, sadece üremeye dayalı olmayan, bu konuda bireylerin isteklerine saygı duyulan, kabullenici ve kapsayıcı bir durumdur. Tobin, cinsellik pozitif değerleri ve davranışları şöyle açıklamıştır (Tobin, 1997):

- Kapsamlı bir cinsellik tanımına sahip olmak
- Cinsel sağlığı temel bir insan hakkı olarak görmek
- Cinselliğin olumsuz yönlerini bilmek kadar, yaşamı iyileştirici yönlerine de odaklanmak
- Yargılayıcı olmamak ve dar sosyal kurgulara meydan okumak (örneğin cinsel yaklaşmanın penetrasyon içermesi gerektiği klişesi gibi)
- Cinsel yönelim veya toplumsal cinsiyet klişelerine dayalı varsayımlar içeren bir dil kullanmak yerine kapsayıcı bir dil kullanmak
- Bireylerin cinsellikle ilgili aldıkları kararlarının farkında olmalarına yardımcı olmak

Williams ve arkadaşları, insanların benzersiz ve her insanın cinselliğinin de benzersiz olduğunu vurgulamış ve insan cinsel ifadesi çok çeşitli olduğundan, cinselliğin önemli sosyal sorunlara yol açmaması için açık, saygılı, dürüst, güvenli ve yargılayıcı olmayan bir şekilde tartışılabilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır (Williams vd., 2013). Araştırmacılara göre cinsellik pozitif bir yaklaşım, cinselliğin toplumda gerektiği gibi ele alınması imkân yaratabilecek bir bakış açısı sunmaktadır.

Cinsellik alanında bir başka önemli kavram olan cinsel haklar ise mevcut insan haklarının cinsellik ve cinsel sağlığa uygulanmasıdır. Cinsel haklar, “ayrımcılığa karşı koruma çerçevesinde ve başkalarının haklarını gözeterek, tüm insanların cinselliklerini gerçekleştirme, ifade etme ve cinsel sağlıktan yararlanma haklarını korur” şeklinde açıklanmıştır (WHO, 2010). Dünya Cinsel Sağlık Derneği (WAS), “cinselliğin tam gelişiminin bireysel, kişilerarası ve toplumsal refah için esas olduğunu” belirtmektedir (WAS, 2013). WAS genel kurulu, 26 Ağustos 1999’da Hong Kong’da gerçekleşen 14. Dünya Seksoloji Kongresi’nde evrensel cinsel haklar deklarasyonunu

duyurmuştur. Bu deklarasyona göre cinsel hakların temel insan hakları olduğu vurgulanmış ve cinsel hakların neler olduğu açıklanmıştır. Buna göre cinsel haklar şunlardır:

- Cinsel özgürlük hakkı
- Cinsel otonomi, cinsel bütünlük ve beden güvenliği hakkı
- Cinsel mahremiyet hakkı
- Cinsel eşitlik hakkı
- Cinsel haz hakkı
- Cinselliğin duygusal ifadesi hakkı
- Özgürce cinsel ilişkiler oluşturma hakkı
- Üremeye ilgili özgür ve sorumlu seçim yapabilme hakkı
- Bilimsel araştırmaya dayalı cinsel bilgi edinme hakkı
- Kapsamlı cinsellik eğitimi alma hakkı
- Cinsel sağlık hizmeti alma hakkı

WAS'ın cinsel haklar tanımlaması cinsel haz, cinsel haklar ve sağlık arasındaki bağlantıları tanımada belki de en kapsamlı ve ileriye dönük görüş olarak açıklanmıştır (Gruskin vd., 2019). Çünkü, seksoloji bağlamı dışında cinselliğe bakış genellikle dar bir heteronormatif çerçevededir ve cinsel hazzın bir hak olduğu bakış açısından çoğunlukla yoksundur. Ancak bu çalışma ile haz, bütüncül bağlamda bir hak olarak tanımlanmış ve cinselliğe sadece şiddetten arınmış bir perspektiften değil aynı zamanda pozitif cinsellik perspektifinden de bakılmıştır.

WAS'ın cinsel hakları kapsamlı biçimde ele alması, sosyal hizmet alanındaki güncel cinsellik tartışmaları ile de oldukça uyumludur. Sosyal hizmet ve cinsellik literatüründeki tartışmalara bakıldığında, özellikle son 15 yılda, sosyal hizmette cinselliğe itibarını geri vermek adına sosyal adalet ve pozitif cinsellik odağında bir tartışma yürütüldüğü görülmektedir. İnsanı ele alan sosyal hizmet, insanların temel ve önemli bir yönü olan cinsellik üzerindeki görünmezliği yıkmalı ve pozitif cinselliği bir sosyal adalet meselesi ve temel insan hakkı olarak tanımalıdır. Bunun için, alanda görünmez olan cinsellik meselesi ile yüzleşilmesi ve sosyal hizmet araştırma, uygulama ve eğitiminde çeşitli dönüşümlerin sağlanması gerekmektedir. Bu konuda çalışan akademisyenlerin sosyal hizmet alanında cinsellik çalışmalarını geliştirmeye yönelik eleştirel analizleri ve önerileri sıradaki bölümde aktarılmaktadır.

Sosyal Hizmet Araştırma, Eğitim ve Uygulamasında Cinselliğin Ele Alınışına Dair Eleştiriler ve Öneriler

Sosyal hizmet alanında cinsellikle ilgili yürütülen en temel tartışmalardan biri, cinselliğin sosyal hizmet içerisinde görünmez olduğuna dair tartışmadır. Günlük sosyal hizmet faaliyetlerinin çoğunda cinsellik hiç yok gibi görünmektedir (Hicks, 2008). Cinsellik, sosyal hizmet içerisinde aslında görünmez bir boyut değildir ancak genellikle olumsuzluklar ve sorunlar üzerinden ele alınan bir boyuttur (Dodd, Tolman, 2017). Cinsel istismar veya cinsel kimlikle ilgili ayrımcılık karşıtı uygulamaların risk bakış açısıyla önceliklendirilmesi bunun ana nedeni olabilir (Myers, Milner, 2007). Sosyal hizmet uzmanlarının cinsellikle ilgili en yoğun endişelerinden bazıları: cinsel istismar, aile içi şiddet, cinsel şiddet, aile planlaması, kurumsallaşmış ve özel ihtiyaçları olan popülasyonlar, ergenlik çağı gebelikleri, istenmeyen gebelikler, seks işçiliği, cinsel kimlik ve cinsel kimlikten kaynaklanan sorunlar, sorunlu cinsel ve romantik ilişkiler, cinsel işlev bozuklukları ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardır (Dodd, Tolman, 2017; Matek, 1983).

Nitekim cinsellik söyleminin kendisi, genel olarak, baskı, utanç, mit, yargı, risk ve olumsuzluk bulutuyla yüklüdür (Turner, 2020). Özellikle kadın cinselliğine dair risk odaklı söylemler günümüzde o kadar baskındır ki, kadın cinselliğinin kendisi genellikle riskli ve tehlikeli olarak algılanmaya başlanmıştır (Bay-Cheng, 2010). Bu durum, cinselliğe karşı temkinli davranan ve aynı zamanda cinselliği ve onun içine yerleştirildiği bağlamları kavramaktan yoksun bir araştırma, politika ve uygulamalar bütününe ortaya çıkarmıştır (Bay-Cheng, 2010). Sosyal hizmet alanı da bu yoksunluktan nasibini almıştır. Sosyal hizmet de dahil olmak üzere müttefik sağlık alanları, cinsellikle ilgili olumsuzluklara odaklı bakış açılarını, cinselliği yalnızca marjinalleştirilmiş topluluklar üzerinden ele alarak ve cinsellik ile ilgili çoğunlukla hastalık, felaket ve işlev bozukluklarına odaklanarak pekiştirmişlerdir (Turner, 2020; Dodd, Tolman, 2017). Çoğu sosyal hizmet uygulama alanında güçlere dayalı bir bakış açısı benimsenmesine rağmen, cinsellik hakkında, eksik kalan bir tıbbi model günümüzde halen birçok sosyal hizmet uzmanının cinsellik hakkındaki görüşlerini kavramaktadır (Turner, 2020).

Bay-Cheng, çalışmasında bu durumun bir analizini yapmaktadır (Bay-Cheng, 2010). Araştırmacıya göre, cinselliğin bağlamdan koparılıp yalnızca olumsuz sonuçlarına odaklanması, cinsel davranışların gömülü olduğu mikro, mezzo ve makro bağlamları -özellikle kadınları riske

atan adaletsizlik sistemlerini- görünmez hale getirmekte ve cinselliğin bir sosyal adalet meselesi değil kişisel bir mesele olarak ele alınmasına katkıda bulunmaktadır. Bu da cinsel sağlığı sağlama sorumluluğunu sosyal hizmet uygulaması gibi uygulamalar dışında, bireysel bir sorumluluk haline getirebilmektedir (Myers, Milner, 2007). Halbuki özellikle kadın cinselliği, baskıcı normlar ile koşullar üzerinden inşa edilmektedir ve cinsiyet, heteronormativite, sınıf ve ırk gibi temeller üzerine kurulmuştur (Bay-Cheng, 2010). Bu kesişen psikolojik, sosyal ve ekonomik eşitsizlik sistemleri, kadınları cinsellikle ilgili risklere karşı savunmasız hale getirmektedir (Bay-Cheng, 2010). Bu risklerin cinselliğe atfedilmesini reddetmek ve bunun yerine bunların kadınların ezilmesinin sonuçları olduğunu savunmak gerekmektedir. Kadın cinselliğine bütüncül, pozitif bir yaklaşım geliştirmek ve kadın cinselliğine dair meseleleri sosyal hizmette bir sosyal adalet meselesi olarak görmek gerekmektedir (Bay-Cheng, 2010). Böylelikle, cinsellik, tam da olması gerektiği gibi kişilerin öğrenebilecekleri, geniş bir yelpazede haklarını elde edebilecekleri, bir sorun yaşadıklarında çekinmeden destek almak için başvurabilecekleri bir alan haline dönüşebilir.

Kadınlar için cinsel hazzın yok sayılması, sosyal hizmet ve cinsellik bağlamında başka bir kritik tartışmadır. Sosyal hizmet uzmanlarının halihazırda mücadele ettiği zorlu yerel ve küresel meseleler göz önüne alındığında, kadınların cinsel sağlığı ya da cinsel haz alma hakkı gibi meseleler daha az öncelikli bir lüks gibi görülebilmektedir (Bay-Cheng, 2010). Cinsellik, sistem tarafından yalnızca risk odağında ele alındığında, cinsel haz ve cinsel haklar atlandığında insanların kendi bedenleriyle nasıl ilişki kurabilecekleri hakkında almak isteyebilecekleri destek ihtiyacının karşılanmama riski mevcuttur (Gruskin vd., 2019). Halbuki araştırmalar, cinselliğin, müracaatçının kimliği ve genel iyi oluşu için çok önemli olduğunu tartışmaktadır (Bancroft, 2009). Ve bu iyi oluşun, cinsellik tanımını da düşünüldüğünde tek bir odağa bağlı olmadığı bilinmektedir. Cinsel istek ve hazzın sağlıklı kadın cinselliğinin lüksleri değil temel hakları, kritik bileşenleri olduğu görüşünden hareketle, kadınların yalnızca olumsuz cinsel deneyimleri etkisiz hale getirilmekle kalınmamalı, aynı zamanda kadınların cinselliği olumlu yaşama hakları, kendilerini tanımaları, cinsel tercihlerini keşfetmeleri, cinsel bilgilerini geliştirmeleri, bağımsız cinsel faillikleri, cinsel güvenlik ve iyi oluşları savunulmalıdır (Bay-Cheng, 2010).

Cinselliğin içerdiği hem risklerin hem de olumsuz olasılıkların kabul edilmesi ve tanınması gerektiği kabul edilmekle birlikte, pozitif cinsellik ve cinsel iyi oluş hakkında sosyal hizmet alanında yeterli eğitim ve uygulama olduğu düşünülmemektedir (Dodd, Tolman, 2017). Sosyal hizmet okulları, müfredatlarında cinsellik üzerine içeriklere, derslere yer vermeyerek ve cinsellik

konusunda uygulamada sessiz kalınarak bu durum pekiştirilmektedir (Turner, 2020). Sosyal hizmet uzmanlarının kültürel ve sosyal anlamlarla kaplanmış, hassas bir konu olan cinselliği bilgi ve güvenle ele alabilmesi için cinsel iyi oluşun ve insan deneyimini onunla kesiştiren gelenek, norm ve beklentilerin sosyal hizmet öğreniminin bir parçası haline getirilmesi gerekmektedir (Lee vd., 2018).

Ayrıca sosyal hizmet akademisyenleri de cinsellik alanında yeterince aktif görünmemektedir. Kadın ve eşcinsel özgürlük hareketi ile cinsel devrim paralelinde sosyal hizmet alanında insan cinselliğinin konuşulmaya başlanması 1970'lerin başında olmuş, daha sonra sosyal hizmet akademisyenleri, sosyal hizmet eğitimi ve uygulamasında bir alt alan olarak insan cinselliğinin önemini öne sürmeye başlamıştır (McCave vd., 2014). Örneğin insan cinselliği ve sosyal hizmet üzerine ilk kapsamlı kitap olan İnsan Cinselliği ve Sosyal Hizmet 1972'de yayınlanmıştır (Gochros, Schultz, 1972). Yazarlar, kitapta sosyal hizmet ve cinsellik hakkında 9 profesyonel değer ve inanç tanımlamıştır:

1. Sosyal hizmet uzmanları için önemli bir alan olarak cinselliğin meşruiyeti
1. Cinselliğin, bireyin hem içinde hem de dışında çeşitli faktörlerden etkilenen, insanlığın karmaşık bir yönü olarak kabul edilmesi
2. Cinsel davranışın öğrenildiği inancı
3. Her bireyin cinsel olarak tatmin olma hakkı (toplum yasaları bağlamında)
4. Cinsel çeşitliliğin normal olduğu iddiası
5. Cinsel sorunlarla çalışırken sosyal hizmet uzmanlarının yeni teori ve uygulamaların ön saflarında yer alması gerektiği inancı
6. Cinsellikle ilgili ilerici sosyal politikaların teşvik edilmesinde sosyal hizmet uzmanlarının masada olması gerektiği inancı
7. Cinsel eğitim, politika ve programlarının teşvik edilmesinin, sorumlu ve tatmin edici cinsel uygulamaları teşvik etmek için önemli olduğu iddiası
8. Sosyal hizmet uzmanlarının cinsel sorunları olan müracaatçılara bu konuda eğitim alarak, öz farkındalık ve duyarlılık göstererek yardım etmede etkili olabilecekleri

Sosyal hizmet alanında cinselliğin ele alınması konusunda önemli bir başka çaba olan Sosyal Hizmet ve İnsan Cinselliği Dergisi 1982-1993 yılları arasında basılmış ve bu dergi aracılığı ile çeşitli çalışmalar yayınlanmıştır (McCave vd., 2014). Şu anda cinsellik ve sosyal hizmet

kapsamında bilinen spesifik bir yayın bulunmamakla birlikte, özellikle batıda pozitif cinsellik ve sosyal adalet perspektifinden cinselliğin sosyal hizmet alanında yer alması için çalışmalar üreten bir grup akademisyenin çalışmaları göze çarpmaktadır.

Birleşik Krallık'ta sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılan bir araştırmada, katılımcıların %90'ından fazlasının lisans sürecinde cinselliğe dair özel bir eğitim almadığını tespit etmiştir (Schaub vd., 2017). Aynı şekilde Birleşik Krallık'ta sosyal hizmet uzmanları ile gerçekleştirilen başka bir çalışmada katılımcılar, müracaatçılarıyla cinselliği ele almak için programları tarafından yeterince hazırlıklı hale getirilmediklerini hissettiklerini ve sosyal hizmet eğitim programlarında cinsellikle ilgili; cinsel haz, cinsel sağlık, cinsel yönelim, aseksüellik, interseks kimlik, cinsel kimlik, cinsel travma, engelli bireyler için cinsellik, terapötik ilişkide cinsel çekim (cinsel aktarım ve karşı aktarım), tek eşli olmama veya çok eşlilik, sadizm/mazoşizm (BDSM) gibi cinsel faaliyetler ile ilgili konularda sosyal hizmet programlarında eğitim almaya ihtiyaç duyduklarını söylemişlerdir (Glass, 2016). Katılımcılar ayrıca, cinsel haz alma hakkının sosyal hizmetle ilgili olduğunu düşünmelerine rağmen bunu uygulamada ele almadıklarını söylemiştir. Buna ek olarak müracaatçılar da sosyal hizmet uzmanlarının yakınlık ve cinsellik konularını anlamalarını ve bu alanlarda kendilerine rehberlik etmelerini beklemektedir (Boyle, 1993). Örneğin bir çalışmaya katılan bireyler, cinsel sağlıkla ilgili uygulamaları geliştirmek için sosyal hizmet uygulayıcılarından 4 temel nitelik beklemekte olduklarını bildirmişlerdir (Lee vd., 2018): Yargılayıcı olmayan tutum; cinsel sağlık ve engellilik ile cinsel ifade, sağlık ve iyi oluşun kesişimi hakkında bilgi; açıklık ve cinsel sağlık da dahil olmak üzere hassas konuları tartışmaya isteklilik ve güven.

Geleceğin yüksek nitelikteki sosyal hizmet uzmanlarını yetiştirmek mesleğin yükümlülüğüdür (IFSW, 2018). Müracaatçıların ve uzmanların beklentileri de göz önünde bulundurularak, günümüzde sosyal hizmet eğitiminin, yıllar önce başlatılan çabaların ışığında yeniden düşünülmesi ve yenilenmesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bir çalışmada sosyal hizmet uzmanları, baskı mekanizmalarına meydan okuyabilen değişim ajanları olarak tanımlamış ve sosyal hizmet öğrencileri ve akademisyenleri arasında cinsellik konusunda eleştirel bilinci artırmak için daha fazla diyaloga, ders içeriğine, çalışmaya ve bireysel ve toplu eyleme ihtiyaç olduğunu belirtmiştir çünkü cinsellik alanında kritik bir değişim gerçekleştirebilecek bir meslek grubu varsa o da sosyal hizmet uzmanlarıdır (McCave vd., 2014).

Sosyal hizmet ve cinsellik bağlamında yürütülen önemli bir diğer tartışma da cinselliğin, sosyal hizmet içerisinde yalnızca marjinalleştirilen gruplar üzerinden ele alınması ve bu gruplar dışındaki bireylerin cinsellikle ilgili meselelerinin göz ardı edilmesidir. Sosyal hizmet literatüründe ve uygulamasında cinsellik, yalnızca cinsel davranış ve cinsel kimlik meseleleri içerisinde genellikle gay ve lezbiyen sorunları üzerinden, ayrımcılık ve homofobiyi ele almakla sınırlı kalmış; heteroseksüelliğin kişisel ve ilişkisel unsurları sosyal hizmet araştırma ve uygulamasında ihmal edilmiştir (Trotter, Leech, 2003). Kabul edilen gay, lezbiyen, heteroseksüel gibi bir dizi cinsel tip, sosyal hizmet alanında sürekli yeniden üretilmekte ve bu haliyle de cinselliğin kişisel bir mesele olduğu görüşüne katkı sunmaktadır (Hicks, 2008). Belirli bir tip ideal heteroseksüel ilişki tipini simgeleyen "aile" sosyal hizmet gündeminin temel taşıdır ve bu odak ve hegemonya, heteroseksüelliğin sosyal hizmet alanında yeterince incelenmemesinin temel nedenlerinden biri olabilmektedir (Trotter, Leech, 2003). Sosyal hizmette baskın kabul gören heteronormativite pozisyonu, heteroseksüelliğin merkezi, görünmez ve sorgulanmaz olmasına yol açmıştır (Hicks, 2008). Cinsellik, özel bir mesele, bir azınlık meselesi ya da patolojik bir sorun değildir (Trotter, Leech, 2003). Cinsellik herkesin temel bir yönüdür ve insanların düşündüklerini ve yaptıklarını etkilemektedir (Trotter, Leech, 2003). Bu nedenle sosyal hizmet alanında cinselliğin kapsayıcı şekilde ele alınmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Sosyal hizmet alanında cinselliğin ele alınmasına yönelik bir başka eleştiri ise, heteronormativite pozisyonundan da kaynaklanan, cinselliğin salt penetrasyon içeren cinsel ilişkiye indirgendiği normatif tutumdur. Turner, cinsellik terimi görünüşte her yerde bulunsa da sosyal hizmet uzmanları da dahil olmak üzere birçok kişi için cinselliğin yalnızca penis vajina ilişkisi anlamına geldiğini vurgulamış ve sosyal hizmet uzmanlarının, cinsel sağlık savunucuları olmak için mesleğin insan cinselliğine dair bu, genellikle heteroseksüel, penis vajina birlikteliğini ayrıcalıklı kılan merkezi odağını kırmaları gerektiğini belirtmiştir (Turner, 2020).

Hong Kong'da yapılan bir çalışmada, şehirde cinsel terapi eğitimleri açıldığından bu yana sosyal hizmet uzmanlarının cinsel sorunlara olan ilgisinin giderek arttığından söz edilmiştir (Kwan, 2015). Cinsel sorun yaşayan çiftlerin ele alındığı çalışmada, bu çiftler sosyal hizmet bakış açısıyla yakın ilişki ve sosyo-kültürel bağlamda değerlendirilmiştir. Çalışmaya katılan çiftler, yaşadıkları cinsel sorunları, fizyolojik bir mesele olarak görmemekte, onu sosyo-ekonomik ve ilişkisel koşullarla (iş stresi, uzun çalışma saatleri, cinselliğe fırsat bulamamak, ev geçindirme yükleri, eş etkileşimi) zamansal bağlamda yorumlamaktadır. Çiftlerin mevcut sorunlarını aşmak için temel

motivasyonları çocuk sahibi olmaktır ve cinsel sorunlarını yalnızca birleşme anı ile sınırlamamakta geçmiş ve geleceği de işin içine katarak düşünmektedirler. Çiftler, cinsel ve ilişkisel doyum için cinsel birleşme dışında alternatifleri kullanmaktadır ve cinsel yaşamlarından çoğunlukla memnundur. Bu eşler için evliliklerindeki cinsel sorun, cinsel hazdan yoksun olmak değil; üremede sorun yaşamaktır. Cinsel sorunlarının ilişkilerine hem olumsuz hem de olumlu yansımaları olduğunu ifade etmektedirler. Birbirini bu süreçte daha iyi tanımak, birbirine destek olmak, birlikte çabalamak, duygusal yakınlığı arttırması en çok söz edilen olumlu taraflardandır.

Bu çalışma, sosyal hizmet uzmanlarının cinselliği salt vajinal cinsel birleşme olarak değerlendirmemesi gerektiği konusunda iyi bir örnektir (Kwan, 2015). İnsan cinselliği olumlu yaşantıların ve zaman zaman da olumsuzlukların olabileceği, karmaşık bir alandır. Gochros, sosyal hizmeti diğer ruh sağlığı mesleklerinden ayıran ve cinsellik için de geçerli olan çevresi içerisindeki birey yaklaşımının, sosyal hizmet uzmanının önüne bireylerin “karmaşık etkileşimini” anlama sorumluluğunu koyduğunu öne sürmektedir (Gochros, 1983). Cinselliği, verili kalıplar üzerinden, bütüncül düşünmeden ele almak, sosyal hizmet uzmanlarının bu sorumluluklarını yerine getirmelerine engel oluşturacaktır. Çeşitli araştırmacıların önerisi sosyal hizmet mesleğini kalıplardan uzaklaştırmak ve insan cinselliği alt alanını sosyal hizmet uzmanlarının yeni bilgiler edinebileceği, bilimsel çalışmaları yayabileceği, cinsel normalliyi belirleyen statükoya meydan okuyan ve yetkilendirmeyi teşvik eden baskı karşıtı uygulamalarla meşgul olabileceği bir alan olarak yeniden çerçevelemektir (McCave vd., 2014).

Sosyal hizmet alanında cinselliğin topyekûn yeniden düşünülmesine yönelik ihtiyacı vurgulayan farklı araştırmacılar, bunun için birkaç kritik noktayı önemli görmektedir. Bu noktalardan ilki, sosyal hizmet alanındaki herkesin kendini cinselliği ele alma konusunda iyi hissetmesi ve bunu uygulamasına güven içerisinde yansıtabilmesine yönelik noktalardır. Sosyal hizmetteki sınırlı cinsellik bakış açısını aşmak için alanda bu konuyla ilgili çalışsın ya da çalışmasın tüm herkesin, cinsellik hakkında, en başta kendi cinselliklerinden başlayarak düşünmesi gerektiği ve cinselliği kabul ederek, eleştirel, yansıtıcı öğrenme (reflexive learning) yoluyla ele alması ve profesyonel uygulamasında çalışmaya başlaması gerektiği belirtilmiştir (Trotter vd., 2009). Başka araştırmacılar ise sosyal hizmet uzmanlarının cinsellik konularını tartışırken rahat olmalarını sağlamak için cinsel bilgi konusundaki yeterliliklerini arttırmalarının önemine dikkat çekmiştir (Ingersoll, Satterly, 2020). Bunun için resmi cinsellik eğitimi almak, akranlarla cinsellik hakkında konuşabilmek, kendi cinsel değer ve inançlarını incelemek, cinselliği ve cinsel hazzı bir sosyal

adalet meselesi olarak ele almak ve müracaatçının cinsel sağlığının geliştirilmesi ve sürdürülmesinin önündeki kültürel engellere karşı savunuculuk yapmak önemlidir. Aksi halde sosyal hizmet uzmanları, cinsel vatandaşlığı savunmada bilgi eksikliği, kişisel rahatsızlık, önyargılar, ne yapacağını bilememe korkusu ve yasal korkular nedeniyle cinselliğe yönelik normatif tutumları yansıtan baskıcı uygulamalara potansiyel olarak katkıda bulunabilirler (Lee vd., 2018).

Turner'ın da sosyal hizmet alanına, cinsellik bağlamında çeşitli önerileri vardır (Turner, 2020). İlk önerisi, sosyal hizmetin müracaatçı cinselliğini, görmezden gelmemesi ya da yalnızca tıbbi bir sorun olarak görmek yerine cinsiyet-pozitif bir yaklaşımla ele almasıdır. Sosyal hizmetin profesyonel söyleminde, eğitiminde ve uygulamasında cinsellik susturulmamalı, yalnızca olumsuzluklara hapsedilmemelidir. İkinci önerisi, sosyal hizmet uzmanlarının, cinsel hazzın müracaatçının gücü olduğu bağlantısını kurmalarıdır. Ayrıca uzmanlar, müracaatçıları penil penetrasyon dışındaki alternatifler hakkında bilgilendirerek cinsel haz konusunda destekleyebilirler. Araştırmacının üçüncü önerisi, cinselliği yalnızca tek boyutlu olarak yani cinsel yönelim üzerinden ele almamak, kapsayıcı, çok boyutlu olarak ele almaktır. İnsanların gündelik arzuları, pratikleri, ilişkileri ve kimlikleri önemlidir. Dördüncü öneri, sosyal hizmet uzmanlarının cinsellik konusunda konuşulabilir olmaları gerektiğidir. Sosyal hizmet okullarında temel cinsellik okuryazarlığı eğitimi verilmelidir. Son öneri ise cinsel adaletin sosyal adalet içerisinde olduğunun kabul edilmesidir. Cinsel adalet, üreme tercihinden daha fazlasıdır. Müracaatçılar cinsel yaşamları da dahil olmak üzere kendi hayatlarının uzmanlarıdır; sosyal hizmet uzmanlarının rolü ise yolculuklarında onlara eşlik etmektir.

Daha önce de söz edildiği gibi sosyal adalet, cinsellik konusunda kritik bir öneme sahiptir ve cinselliğin bir sosyal adalet meselesi olarak görülmesi gerektiği konusunda pek çok görüş vardır. Sosyal hizmet, en temelinde insan haklarıyla ve sosyal adaletle ilgilenmektedir (BASW, 2012). Cinsellik ise, bireylerin haklarının dikkate alınmadığı ya da eşitsizliklerinin görünür olmadığı bir alan olabilmektedir. İki araştırmacı, sosyal hizmet mesleği içerisinde insan cinselliği ile sosyal adaletin kesiştiği yere “cinsel sosyal adalet” kavramını yerleştirmiştir (Galarza, Anthony, 2015). Yazarlara göre, cinsel sosyal adalet, cinsel kimlikleri, toplumsal cinsiyet kimlikleri, cinsel sağlık durumları veya ilgili davranışları ne olursa olsun, tüm insanların cinsellik konusunda toplumsal fırsatlara ve eşitliğe erişimi hak ettiği fikrini vurgulamaktadır. Bu erişimi kısıtlamaya veya azaltmaya yönelik her türlü eylem, cinsel sosyal adaletin ihlali anlamına gelmektedir.

Alzate, sosyal hizmetin hem felsefi temeli hem de pratiğinde kişilerin cinsellik ve üreme haklarının sosyal adalet bağlamında savunulmasının uygunluğunu vurgulamıştır (Alzate, 2009). Yazara göre sosyal hizmet uzmanları, cinsel hakları -yaşadıkları toplumda pratik uygulamadaki durumu ne olursa olsun- bilmeli, anlamalı ve sosyal adalet bağlamında savunmalıdır. Bu konuda feminist sosyal hizmet akademisyenlerine de büyük iş düşmektedir. Dodd ve Tolman da sosyal hizmeti, bireylerin cinsellik konusunda haklarını sosyal adalet bakış açısıyla savunabilecek önemli bir potansiyel olarak tanımlamıştır (Dodd, Tolman, 2017). Araştırmacılara göre sosyal hizmet; cinselliğe müracaatçıların karmaşık katmanlarını daha bütüncül bir bakış açısıyla ekleyebilmek, müracaatçıların zaman içerisinde değişen cinsellikleri (ergenlikten yaşlılığa) konusunda bilgili ve rahat olmalarını sağlayabilmek, sosyal adalet odaklı, sadece belli grupları değil tüm kitleleri ele alabilmek ve cinselliği haz ve tatmini kabul edecek şekilde kabul eden kendi merceğini eklemek için önemli bir fırsata sahiptir. Sosyal hizmet uzmanları mikro, mezzo ve makro bakış açılarıyla müracaatçıların cinsel kaygılarını tartışmaya, cinsel yönelimlerini desteklemeye, cinsel bir vatandaş olarak kim olduklarını yaşayabilmelerine desteklemeye, kendi kaderlerini tayin etmelerine veya onların cinselliklerini güçlü yönler dayalı bir duruşla ele almaya ve cinsel iyilik hali sağlayıcısı olmaya mükemmel derecede uyumludur (Turner, 2020). Basitçe, cinsellik bir sosyal hizmet meselesidir çünkü bir insan meselesidir (Turner, 2020).

Cinsellik, sosyal hizmetin kendini adadığı; yoksulluk, eğitim, işgücüne katılım, sağlık ve ruh sağlığı, şiddet ve birey, aile ve toplum işleyişi gibi kilit konulardan ayrılmaz ve çoğu yerde bulunabilen sosyal hizmet uzmanları; teorisyen, araştırmacı, analist, savunucu, organizatör ve klinisyen olarak birçok yönden, sosyal adalet meselesi olarak bütünsel, pozitif cinselliği ele almak için ideal bir konumdadır (Bay-Cheng, 2010). Bu, diğer alanlardaki meslek profesyonelleri ve müracaatçı sistemleri için de faydalı olacaktır (Bay-Cheng, 2010). Bay-Cheng, sosyal hizmet uzmanlarının, bir sosyal adalet meselesi olarak cinsellik konusunda yapabileceği 5 temel şey bulunduğunu belirtmiştir (Bay-Cheng, 2010):

- Sosyal hizmet uzmanları, klinik uygulamacı, vaka yöneticisi, toplum organizatörü ve kurum yöneticileri olarak cinsel sağlık, ilişkiler, kimlikler ve ilgili politikalar hakkında müracaatçılarına bilgi ve eğitim vermeli, müracaatçılardan bu konuda gelen soruları yanıtlamaya açık olabilmeli, cinselliği mesleki yaşam boyu öğrenmelerine dahil edip, bu konudaki önyargılarından arınabilmelidir.

- Sosyal hizmet uzmanları, cinselliğin hem olumlu yönlerini hem de karmaşıklıklarını kabul etmelidir. Cinselliği izole bir konu olarak görmek ya da patolojikleştirmek veya marjinalleştirmek yerine, onu yaşamın tüm aşamalarının bir bileşeni ve biyo-psiko-sosyal sistemlerin etkileşiminin değişken bir ürünü olarak kabul etmelidirler. Sosyal hizmet uzmanları, cinsel deneyimlerini -iyi, kötü, benzersiz- paylaşımları için müracaatçıları teşvik etmelidir.
- Sosyal hizmet uzmanları, kadınların, cinsel sağlık bilgilerine, kapsamlı cinsellik eğitim ve hizmetlerine daha fazla ve eşit erişimleri için lobicilik yapmalı; kadınların yaşam koşullarının iyileşmesini sağlayacak cinsel iyi oluşlarını teşvik eden program ve politikaları desteklemelidir.
- Sosyal hizmet uzmanları, kadınların cinsel iyi oluşlarına katkı sunacak; barınma, sağlık, eğitim ve istihdam olanaklarını da arttırmalıdır. Böylece cinsellik, zorunluluk ve korkudan ziyade irade ve arzuya dayalı olacaktır.
- Sosyal hizmet uzmanları, kadınların cinselliğini, toplumsal cinsiyetini, heteronormativitesini, sınıf ve ırkının inceliklerini ve birbiriyle ilişkisini ortaya çıkaran titiz ve devam eden bir eleştirel analiz sürecine kendilerini adanmalıdır. Kadınları dezavantajlı kılan kategorileri, normları, politikaları ve güç farklılıklarını eleştirel şekilde analiz etmelidir. Feminist teori ile olan yakınlığın avantajı bu noktada önemlidir.

Bir sosyal adalet meselesi olduğu kadar, cinsel iyi oluş ve pozitif cinsellik bağlamında da insan cinselliğinin sosyal hizmet alanında ele alınmasını önemli gören yazarlar vardır. Bir grup araştırmacı bunun için; mevcut kanun ve politikaların değerlendirilmesi ve cinsel istek ve hazzı temel bir insani ihtiyaç ve hak olarak kabul edecek şekilde dönüştürülmeleri gerektiğini; mevcut cinsellik programlarının değerlendirilmesi ve cinsiyet pozitif bir bakış açısı ile, cinselliği hayatın bir parçası ve mutluluğu artırabilecek bir yaklaşım olarak kutlayan bir anlayışla, çok çeşitli belirli tematik alanları ve hedefleri kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğini ve bu noktalarda savunuculuğu yeniden düşünmek gerektiğini söylemiştir (Gruskin vd., 2019). Bu kapsamda politikalar ve yasal değişiklikler talep etmek, herkes için eşit fırsat, hak ve koşullar istemek, haz temelinde şekillenmiş yerel ve ulusal cinsel sağlık hizmetlerine yatırımı teşvik etmek, kapsamlı cinsellik eğitimi talep etmek ve sivil toplum kuruluşları, araştırmacılar, hizmet sağlayıcıları, kamu ve özel sektörü kapsayan ilgili paydaşları sorumlu tutmak önemlidir.

Başka bir grup araştırmacı ise sosyal hizmet uygulayıcının cinsel sağlıkla ilgilenmesinin önündeki engelleri aşmak için çeşitli yollar tarif etmektedir (Lee vd., 2018). İlk olarak uygulayıcılara, risklerden kaçınabildikleri güvenli alanlar sağlanmalıdır. Sosyal hizmet uygulayıcıları hem müracaatçıları hem de kendi profesyonel yaşamları için riskli bulabildiklerinden cinsel iyi oluşu ele alan araştırma ve uygulamalardan kaçınabilmektedir. İkinci olarak, sosyal hizmette cinsel iyi oluşa odaklanmak için cinsel vatandaşlığın kullanılması önerilmektedir. Sosyal hizmet yalnızca baskıdan kaçınmaya değil, aynı zamanda daha çok cinsel hakları teşvik etmeye, adaletsizlik ve eşitsizliğe aktif olarak meydan okumaya odaklanmalıdır. Son olarak profesyoneller için eğitim kritik görülmektedir. Sosyal hizmet alanında cinsel konular hakkında bilgi edinmeye, uygulama yapmaya ve uzmanları bu konularda eğitmeye önem verilmelidir. Uzmanlar cinsel iyi oluşa katılım konusundaki engellerin üstesinden ancak bilgi, beceri ve değerlerinden emin olarak gelebilir.

Cinsel sorunların, sosyal hizmet uzmanlarınca uygulamada nasıl değerlendirileceği bir başka önemli noktadır. Çeşitli uygulama ortamlarında çalışan ve çevresi içerisinde bireyi ele alan sosyal hizmet uzmanlarının sıklıkla, günlük pratikte müracaatçılarının cinsellikle ilgili sorunlarıyla karşı karşıya kaldıkları ve bu noktada cinsel sorunları detaylıca değerlendirmelerinin önemli olduğu vurgulanmıştır (Dziegielewski vd., 1998). Doğru değerlendirme kadın ve/veya erkek cinsel yanıtını etkilemesi muhtemel verilerin dikkatli bir şekilde toplanmasını gerektirmektedir. Toplanması gereken önemli bilgiler arasında yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, sosyoekonomik durum ve inançlar yer almaktadır. Tıbbi bilgiler ve fiziki bir muayene ilk aşama için önemlidir. Partnerlerin ilişki durumları, ilişkilerinin doğası, iletişimleri, problem çözme becerileri, partner çekiciliğinin yansımaları, çatışma ve uyumsuzluk kaynakları, varsa çocuklar, yaşam düzenlemeleri, güven ilişkileri, erkek partnerin cinsel durumu, her iki tarafın da cinsellik hakkındaki görüşleri ve yaşam stresleri önemlidir. Çocukluk, çocuklukta cinsel istismar öyküsü gibi faktörler atlanmamalıdır. Ayrıca partnerlerin cinsel bilgi düzeyleri ve cinsel istek ve hazza karşı duyarlılıkları da sorgulanmalıdır. Bir cinsel sorunun gerçek etiyolojisi; fizyolojik, psikolojik, çevresel, ilişkisel veya durumsal olabileceğinden, tetikleyiciler arasında ayırım yapma çabaları yerindedir.

Sonuç

İnsana ait temel bir alan olan cinsellik alanı, tarihsel süreçte sosyal hizmet eğitim, araştırma ve uygulamasında ihmal edilmiştir. Bu ihmal, müracaatçıların cinsellikle ilgili zorluklarını ele almada kendisini yetersiz ve çekingen gören sosyal hizmet uzmanlarının yetişmesine neden olmaktadır. Sosyal hizmet alanında cinsellik meselesi evrensel cinsel haklar kapsamında önemli bir unsur olarak tanımlanmalı ve eğitimde ve araştırmada gerekli revizyonlar yapılarak geleceğin sosyal hizmet uzmanlarının cinsel karmaşa ve zorlukları güçlü biçimde ele alabilmeleri sağlanmalıdır. Cinsellik, kişisel, özel bir yaşantı gibi görünse de oldukça politik unsurlara sahip bir alandır. Özellikle kadınların bu alanda yaşadıkları adaletsizlikleri ve yapısal ve kişilerarası eşitsizlikleri görünür kılmak ve müracaatçıların refahı adına cinsel haklarını tam elde edebilmeleri için yapılması gereken tüm faaliyetleri desteklemek gerekmektedir. Yardım, destek, savunuculuk, değişim, sosyal adalet gibi kilit kavramlar ışığında çalışan sosyal hizmet uzmanları, cinsel alanda yaşanan zorlukları ve adaletsizlikleri çözümlenmede ve dünyanın iyi anlamda dönüşmesinde rol alabilecek temel kişilerdir.

Kaynaklar

- Akbaş, E., 2017. Sosyal Çalışmada Çağdaş Eleştirel Perspektifler, İkinci Baskı b., SABEV, Ankara, 126s.
- Alzate, M. M., 2009. "The Role of Sexual and Reproductive Rights in Social Work Practice", *Affilia*, 24(2), 108-119.
- Bancroft, J., 2009. Human sexuality and its problems, 3rd Edition b., Elsevier, London, 540s.
- BASW, 2012. "Code of ethics for social work - statement of principles", http://cdn.basw.co.uk/upload/basw_112315-7.pdf (28.05.22).
- Bay-Cheng, L. Y., 2010. "Justifying Sex: The Place of Women's Sexuality on a Social Justice Agenda. Families in Society", *The Journal of Contemporary Social Services*, 91(1), 97-103.

- Boyle, P. S., 1993. "Training in sexuality and disability: Preparing social workers to provide services to individuals with disabilities", *Journal of Social Work and Human Sexuality*, 8(2), 45-62.
- Bullough, V. L., 1976. *Sexual variance in society and history*. University of Chicago Press, Chicago, 715s.
- Dodd, S. J., Tolman, D., 2017. "Reviving a Positive Discourse on Sexuality within Social Work", *Social Work*, 62(3), 227-234.
- Dziegielewski, S. F., Resnick, C., Nelson-Gardell, D., Harrison, D. F., 1998. "Treatment of Sexual Dysfunctions: What Social Workers Need to Know", *Research on Social Work Practice*, 8(6), 685-697.
- Galarza, J., Anthony, B., 2015. "Sexuality social justice and social work: Implications for social work education", *Journal of Baccalaureate Social Work*, 20(1), 27-41.
- Glass, S. R., 2016. "It's time to talk about sex and social work: why human sexuality education matters for social work practice", *Masters Thesis, Smith College, Northampton, Massachusetts, USA*.
- Gochros, H. L., 1983. "A Social Work Perspective on Sexual Health. *Journal of Social Work and Human Sexuality*", 2(1), 11-20.
- Gochros, H. L., Schultz, L. G., 1972. *Human Sexuality and Social Work*, Association Press, New York, 384s.
- Gruskin, S., Yadav, V., Castellanos-Usigli, A., Khizanishvili, G., Kismödi, E., 2019. "Sexual health, sexual rights and sexual pleasure: meaningfully engaging the perfect triangle", *Sexual and Reproductive Health Matters*, 27(1), 29-40.
- Harrison, D. F., 1987. "Clinical research in sexual dysfunctions: Social work contributions", *Journal of Social Service Research*, 10(2-4), 105-119.
- Hicks, S., 2008. "Thinking through sexuality", *Journal of social work*, 8(1), 65-82.
- IFSW, 2018. International Federation of Social Workers, "Global Social Work Statement of Ethical Principals", <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/> (02.04.22).

- Ingersoll, T. S., Satterly, B., 2020. *Sexuality Concepts for Social Workers* (2nd Edition), Cognella Academic Publishing, San Diego.
- Kwan, K., 2015. "Sexual dysfunctions in marriage: a qualitative study of couples' perspectives in Hong Kong", *China Journal of Social Work*, 8(1), 47-64.
- Lee, S., Fenge, L. A., Collins, B., 2018. "Promoting sexual well-being in social work education and practice", *Social Work Education*, 37(3), 315-327.
- Matek, O., 1983. "The three R's of sex therapy and social work: A proposal that social workers ought engage in doing sex therapy", *Journal of Social Work & Human Sexuality*, 1(3), 17-28.
- McCave, E., Shepard, B., Winter, V. R., 2014. "Human Sexuality as a Critical Subfield in Social Work. *Advances in Social Work*", 15(2), 409-427.
- Myers, S., Milner, J., 2007. *Sexual issues in social work*, The Policy Press, Bristol. 200s.
- Schaub, J., Willis, P., Dunk-West, P., 2017. "Accounting for self, sex and sexuality in UK social workers' knowledge base: Findings from an exploratory study", *British Journal of Social Work*, 47(2), 427-446.
- Sloane, H. M., 2014. "Tales of a Reluctant Sex Radical: Barriers to Teaching the Importance of Pleasure for Wellbeing. *Sexuality and Disability*", 32(4), 453-467.
- Tiefer, L., 2004. *Sex Is Not A Natural Act & Other Essays*, (2nd Edition b.), Routledge, New York, 324s.
- Tobin, L., 1997. "Being sex positive: Promoting young people's sexual health. *Health Promotion Atlantic*", 3(3), 1-4.
- Trotter, J., Leech, N., 2003. "Linking research, theory and practice in personal and professional development: Gender and sexuality issues in social work education", *Social Work Education*, 22(2), 203-214.
- Trotter, J., Crawley, M., Duggan, L., Foster, E., Levie, J., 2009. "Reflecting on What? Addressing Sexuality in Social Work", *Practice*, 21(1), 5-15.
- Turner, G., 2020. *The Circles of Sexuality: Promoting a Strengths-based Model Within Social Work that Provides a Holistic Framework for Client Sexual Well-being*, A. N. Mendenhall,

- M. M. Carney içinde, *Rooted in Strengths: Celebrating the Strengths Perspective in Social Work* (s. 305-325), University of Kansas Libraries, Lawrence.
- WAS, 2013. World Association for Sexual Health, “Declaration of Sexual Rights”, <https://worldsexualhealth.net/wp-content/uploads/2013/08/Declaration-of-Sexual-Rights-2014-plain-text.pdf> (05.04.22).
- WHO, 2010. World Health Organization, “Defining Sexual Health”, <https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health> (28.05.22).
- Williams, D. J., Prior, E., Wegner, J., 2013. “Resolving Social Problems Associated with Sexuality: Can a "Sex-Positive" Approach Help?”, *Social Work*, 58(3), 273-276.